

Citadele banka

Paveiktais finanšu noziegumu novēršanas
un apkarošanas jomā banku līmenī

BANKAS PROFILS

Īss bankas apraksts

Citadeles mērķis ir kļūt par “primārās izvēles banku” privātpersonām un mazajiem, vidējiem uzņēmumiem visā Baltijā, kā arī turpināt uzlabot produktus un pakalpojumus klientiem korporatīvo un privātā kapitāla pārvaldības segmentos. Citadele banka atbalsta vietējo mazo un vidējo uzņēmumu ilgtspējīgu izaugsmi, reizē sekmējot Baltijas valstu ekonomikas stabilitāti un labklājību. Bankas Citadele un Citadele grupas uzņēmuma mērķa tirgi ir Baltijas valstis: Latvija, Lietuva un Igaunija.

Citadeles grupa tiek pārvaldīta no Latvijas, un tās meitas uzņēmumi un filiāles darbojas Latvijā, Lietuvā, Igaunijā un Šveicē.

Citadeles akcionāri ir starptautiska un daudznacionāla investoru grupa ar pieredzi banku sektorā visā pasaulē. 75% plus viena akcija pieder grupai starptautisku investoru, kurus pārstāv investīciju kompānija “Ripplewood Advisors LLC”, pārejās akcijas ir Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības bankas (ERAB) īpašumā.

Kredītreitings, ja tas piešķirts bankai, vai tās emitētajiem un/vai regulētajā tirgū iekļautajiem finanšu instrumentiem

2017. gada 19. aprīlī – “Moody’s Investors Service” (Moody’s) paaugstināja Citadeles ilgtermiņa reitingu par divām pakāpēm: no B1 uz Ba2, saglabājot pozitīvu reitinga prognozi.

Galvenie bankas darbības (biznesa) virzieni

Citadeles bankas mērķis ir kļūt par “primārās izvēles banku” privātpersonām un mazajiem, vidējiem uzņēmumiem visā Baltijā, kā arī turpināt uzlabot produktus un pakalpojumus klientiem korporatīvo un privātā kapitāla pārvaldības segmentos.

Apgrozījums (% no kopējā apgrozījuma) ar uzņēmumiem, kas klasificējas kā čaulas uzņēmumi

Citadele banka turpina samazināt klientu skaitu, kas atbilst FKTK noteikumu Nr.234 “Klientu padziļinātās izpētes normatīvie noteikumi kredītiestādēs un licencētām maksājumu un elektroniskās naudas iestādēm” čaulas uzņēmuma definīcijai. Kredīta apgrozījums ar šāda veida klientiem kopējā Citadele bankas klientu kredītā apgrozījumā 2017. gada 1. pusgadā salīdzinot ar 2016. gada 1. pusgadu tika samazināts par 5%.

¹FKTK Klientu padziļinātās izpētes normatīvie noteikumi kredītiestādēm un licencētām maksājumu un elektroniskās naudas iestādēm 1.8. punktu čaulas kompānijas definīcija ir sekojoša:

1.8. čaulas kompānija – kompānija, kurai raksturīga viena vai vairākas šādas pazīmes:

1.8.1. nav pierādāma kompānijas saistība ar faktiski saimniecisko darbību un kompānijas darbība veido mazu vai neveido nekādu ekonomisko vērtību, un kredītiestādes rīcībā nav dokumentāras informācijas, kas pierāda pretējo;

1.8.2. kompānija nesagatavo un neiesniedz kompetentajām pārraudzības institūcijām gada finanšu pārskatus par savu darbību;

1.8.3. kompānijai nav fiziskas darbības vietas, bet tikai pasta kastīte vai saziņas adrese.

Akcionāru struktūra un darbības (biznesa) profils

75% plus viena bankas Citadele akcija pieder starptautiskai investoru grupai, ko pārstāv investīciju kompānija "Ripplewood Advisors LLC". Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības bankas (ERAB) īpašumā ir 25% mīnus viena akcija.

BIZNESA MODEĻA IZMAIŅAS, KAS VEIKTAS, LAI NODROŠINĀTU NILLTF ATBILSTĪBAS STANDARTU IEVĒROŠANU

(norāda ievērojamas, nozīmīgas un ar būtisku ietekmi)

Atkarība no transakciju (maksājumu) biznesa un tā izmaiņas (rādītāju salīdzinājums 2015., 2016. gadā, 2017. 1. pusgadā)

Maksājumu biznesa samazinājums augsta riska klientu veikto maksājumu ietvaros vai maksājumos uz augsta riska juridiskajām 2017. gadā samazinājās par 25%, salīdzinot ar 2016. gadu.

Biznesa virzienu dažādošana/ biznesa virzieni, kurus plāno attīstīt pārveidotajā biznesa modelī (ja biznesa modeli plānots mainīt)

Bankas Citadele mērķis ir kļūt par "primārās izvēles banku" privātpersonām un mazajiem, vidējiem uzņēmumiem visā Baltijā,

kas ir jau sākotnēji definēts biznesa modelis, kuru nav plānots mainīt.

Apgrozījuma samazinājums (izmaiņas) apkalpojot čaulas uzņēmumus (rādītāju salīdzinājums 2015., 2016. gadā, 2017. 1. pusgadā)

Juridisku personu, kas atbilst čaulas kompānijas definīcijai FKTK noteikumu Nr.234 izpratnē, kredīta apgrozījums 2017. gada 1. pusgadā samazinājies par 3 %, salīdzinot ar 2016. gada beigām.

Trūkumu novēršanas darbības pēc FKTK noteiktajām prasībām, ja tādas tikušas piemērotas (piemēram, noslēdzot administratīvos līgumus, FKTK vēstules, lēmumi)

2017. gada 1. pusgadā nodalīta Atbilstības funkcija, lai stiprinātu NILLTFN jomu, kā arī iecelts atbildīgais valdes loceklis. Citi norādījumi (administratīvie līgumi, lēmumi u.tml.) no FKTK puses pārskata periodā nav bijuši.

Prognozes, aprēķini, kas apliecina bankas izvēlēta biznesa modeļa ilgtspējību tuvākajos 3 gados, ja ievērojami samazināsies apgrozījums, piemēram, neapkalpojot čaulas uzņēmumus

Citadele bankas stratēģiskais virziens stiprināt bankas pozīcijas Baltijas valstīs, apkalpojot privātpersonas un mazos, vidējos uzņēmumus, sniedz pārliecību par bankas biznesa modeļa ilgtspēju arī gadījumā, ja turpmāk netiks veikta noteikta segmenta riskanto klientu apkalpošana (piemēram, čaulas uzņēmumus). Aprēķini, ko Citadele banka veica ikgadējā riska stresa testu ietvaros un uz to rezultāta izdarītie secinājumi liecina, ka Bankai

ir pieejamas pietiekamas likviditāti atbalstošas atveseļošanās opcijas, kā arī aprēķinu rezultāti liecina, ka samazinoties klientu noguldījumu apjomam, notiks izmaiņas likvīdo aktīvu struktūrā. Tai pat laikā tiks saglabāta pietiekama likviditāte, FKTK individuāli noteiktajās, bankas likviditātes rādītāju robežās, un bankai nav jāveic papildus pasākumi, kā arī secināts, ka banka ir spējīga turpināt darboties ar peļņu un ietekme uz kapitālu vērtējama kā nebūtiska.

KORPORATĪVĀ PĀRVALDĪBA

Jaunas politikas un procedūru attīstība (pilnveide)

2016. gadā tika izstrādāta un apstiprināta NILLTF risku pārvaldības stratēģija, ievērojot FKTK saistošos noteikumus. Citas NILLTF un Sankciju atbilstības jomu regulējošas politikas un procedūras ir spēkā kopš bankas Citadele dibināšanas un tās regulāri tiek caurskatītas un atjaunotas.

2017. gada 1. pusgadā banka Citadele izstrādāja atsevišķu Sankciju atbilstības risku novērtēšanas metodoloģiju, tādējādi papildinot un stiprinot NILLTF un sankciju risku pašnovērtējumu.

ANO, ES, nacionālo finanšu sankciju atbilstības politika

Atsevišķa Sankciju atbilstības politika tika apstiprināta 2015. gadā. Politikas mērķis ir nodrošināt Grupas atbilstību starptautisko organizāciju noteikto sankciju un atbilstošu jurisdikciju normatīvo aktu prasībām par starptautisko sankciju piemērošanu finanšu iestāžu darbībā, kā arī nodrošināt vispārēju atbilstību attiecībā uz nelegāli iegūtu naudas līdzekļu legalizācijas novēršanu.

Banka savā darbībā piemēro ANO Drošības padomes, Eiropas Savienības, Eiropas Drošības un sadarbības organizācijas, OFAC (ASV) noteiktās sankcijas un nacionālās sankcijas, kuras noteicis Latvijas Republikas Ministru kabinets.

Saskaņā ar Sankciju atbilstības politiku banka, sniedzot finanšu pakalpojumus un sadarbojoties ar sadarbības partneriem, neiesaistās jebkādās darbībās, kuru mērķis vai sekas ir Sankciju neievērošana. Citadele banka izvērtē riskus, kas saistīti ar sadarbību ar personām, pret kurām noteiktas Sankcijas, un nepieļauj riska toleranci attiecībā uz apzinātu Sankciju piemērošanas prasību neievērošanu un/vai nepilnībām. Citadele banka nesniedz personām, pret kurām noteiktas Sankcijas, attiecīgajās Sankcijās noteiktos finanšu pakalpojumus, kā arī nodrošina, ka šādām personām tiek liegta piekļuve finanšu līdzekļiem un finanšu instrumentiem un iesaldē šādām personām piederošos finanšu līdzekļus un finanšu instrumentus. Citadele banka neveic nekāda veida civiltiesiskus darījumus ar jebkāda veida ekonomiskajiem vai finanšu resursiem vai līdzekļiem vai to daļām, kuri ir valsts vai ar valsti saistīto personu īpašumā, valdījumā vai turējumā vai pār kuriem tās īsteno efektīvu kontroli, ja ar atbilstošiem normatīvajiem aktiem ir ieviesti civiltiesiskie ierobežojumi attiecībā uz šo valsti. Citadele banka nodrošina atbilstību piemērojamām Sankcijām arī ārpus Latvijas Republikas, kur banka sniedz finanšu pakalpojumus vai slēdz darījumus.

Caurspīdīguma pieaugums (pieejamās informācijas kvalitātes uzlabošana par maksājumiem, publiski pieejamajām atskaitēm par atbilstības jomu utt.)

Darbības caurspīdīgums tiek nodrošināts atbilstoši aktuālajām likumdošanas un starptautisko (piemēram, FATF) normatīvu prasībām.

Vadības un / vai pārraudzības funkcijas stiprināšana (jauni darbinieki, ziņošanas vadlīnijas utt.)

2016. gadā Citadele bankas struktūrvienības, kas ir tieši atbildīga par NILLTFN prasību ievērošanu, štats tika palielināts par 5 darbiniekiem. Kopumā 2016. gada beigās NILLTFN, Sankciju atbilstības un darbības atbilstības funkciju Citadele grupā veica 58 darbinieki (37 darbinieki bankā Citadele un 15 – grupas uzņēmumos).

2016. gadā tika papildus pastiprinātas procedūras formalizējot un nosakot detalizētas ziņošanas vadlīnijas.

Nozīmēts speciāls finanšu sankciju ievērošanas speciālists (funkcija)

Citadele banka ar 2016. gada 1. septembri ir iecēlusi par sankciju ievērošanu atbildīgo darbinieku (Sanctions Officer), kā arī pastiprinājusi Bankas Sankciju atbilstības politikas un procedūras, īpaši izceļot finanšu sankciju ievērošanas funkciju. Starptautisko un nacionālo sankciju prasību ievērošana Citadele bankā ir spēkā un šīs prasības tiek ievērotas kopš bankas dibināšanas brīža.

IEKŠĒJĀ KONTROLE

Strukturālās izmaiņas iekšējās kontroles sistēmas organizācijā, ja tādas notikušas

Lai stiprinātu Citadele banka korporatīvo pārvaldību, 2017. gada 29. jūnija Akcionāru pilnsapulcē tika apstiprinātas izmaiņas bankas statūtos, kas paredz valdes locekļu skaita palielināšanu no pieciem līdz astoņiem valdes locekļiem, tai skaitā paredzot, ka esošais

Valdes sastāvs tiek papildināts ar valdes locekli, kurš ir tieši atbildīgs par darbības atbilstības jautājumiem, tai skaitā NILLTFN jomu.

Papildus stiprināta arī NILLTFN jomas iekšējās kontroles sistēmas funkcijas kapacitāte, palielinot funkcijas nodrošināšanā tieši iesaistīto darbinieku skaitu par 5 darbiniekiem.

Izmaiņas / klientu izpētē / padziļinātā klientu izpētē / politiski nozīmīgu personu izpētē / starptautisko finanšu sankciju uzraudzībā

2016. gada būtiskākās izmaiņas:

- lokālo (Latvijas) politiski nozīmīgo personu to ģimenes locekļu un cieši saistīto personu identifikācija un izpēte, tai skaitā darījumu attiecību nodibināšanas un/vai turpināšanas apstiprināšana valdes locekļa, kas atbildīgs NILLTFN, līmenī, pēc padziļinātas izpētes veikšanas, ja darījumu attiecībām ar šādu personu piemīt bankai pieņemams NILLTF riska līmenis.
- OFAC (ASV) sankciju monitorings, kas tika veikts starptautisko transakciju pārbaudei, papildināts, to piemērojot lokālo (Latvijas ietvaros) SEPA euro valūtas transakciju monitoringā.

Izmaiņas jaunu klientu akceptācijas politikā un procedūrās, tajā skaitā sadarbojoties ar aģentiem (trešajām personām)

Bankas Citadele darbībā sadarbība ar aģentiem (trešajām personām) nekad nav bijusi nozīmīga darbības modeļa daļa, līdz ar to aģenti līdz šim ir piesaistījuši ļoti niecīgu klientu skaitu, tostarp, aģentiem nekad nav deleģēta jēlkāda Bankas procesu veikšana.

Citadele, kopš dibināšanas, nav veikusi nekādas aktīvas darbības, lai palielinātu savu tirgus daļu vai klientu skaitu, kas ir saistīti ar jurisdikcijām ārpus Baltijas valstīm, kas tradicionāli ir saistīts ar aģentu pakalpojumiem.

DARBINIEKU APMĀCĪBAS

2016. gadā un 2017. gada 1. pusgadā veiktās apmācības NILLTFN jomā

Citadele bankā kopš tās dibināšanas ir ieviesta centralizēta darbinieku apmācība NILLTFN jomā. Apmācību programma paredz sākotnējās apmācības jauniem darbiniekiem, regulārās apmācības un ārpuskārtas apmācības (ja tādas ir nepieciešamas). 2015. gadā Bankas apmācību programma tika pastiprināta, izveidojot vairāku virzienu apmācību programmu, lai nodrošinātu darbinieku darbības virzienam un klientu segmentam atbilstošu apmācību saturu. Attiecīgi apmācību programmā ir paredzēts diferencēts saturs pamatprogrammā, privātpersonu, uzņēmumu un privātā kapitāla pārvaldīšanas programmās. 2017. gada 1. pusgadā tika veikta visu bankas darbinieku apmācība NILLTFN jomā, tai skaitā par sankciju atbilstības jautājumiem.

Papildus Bankas organizētajām apmācībām tiek nodrošinātas papildu specifiskas apmācības NILLTFN funkcijas darbiniekiem un vadošajiem (senior management) darbiniekiem.

Iekšējās / ārējās apmācības

2016. gada 4. ceturksnī un 2017. gada 1. ceturksnī tika pieaicināti ārējie lektori, lai novadītu NILLTFN jomas apmācības, proti, auditoriālpakalpojuma PwC (ASV birojs) novadīja apmācības Citadele Bankas augstākā līmeņa vadītājiem un valdei, Deloitte veica NILLTFN funkcijas darbinieku apmācību.

Darbinieku testēšanas un sertifikācijas rezultāti

Visiem Citadele bankas darbiniekiem ir pienākums apmeklēt NILLTFN apmācības uzsākot darba attiecības. Papildus darbinieku zināšanas tiek regulāri atjaunotas NILLTFN (t.sk. Sankciju) jomā.

NILLTFN funkcijas nodrošināšanā tieši iesaistīto iekšējās kontroles sistēmas darbinieki 2017. gada 1. pusgada sertifikācijas rezultāti:

- ACAMS sertifikāciju nokārtoja viens darbinieks (iegūts CAMS);
- ICA sertifikāciju Sankciju atbilstības jomā nokārtoja viens darbinieks (iegūts ICA Specialist Certificate);
- ICA padziļināta līmeņa sertifikāciju NILLTFN jomā uzsāka un pašreiz kārto trīs darbinieki;
- visiem NILLTFN jomas darbiniekiem nodrošināta un iepļānota iespēja vismaz vienu reizi gadā apmeklēt BDA un SIA Compliance Baltic apmācību kursus;
- visiem NILLTFN jomas darbiniekiem paredzēta iespēja apmeklēt citu organizētāju kursus, konferences vai seminārus atbilstoši darba specifikai un nepieciešamībai.

NEATKARĪGĀS NILLTFN IEKŠĒJĀS KONTROLES SISTĒMAS PĀRBAUDES

Neatkarīgo vērtētāju (konsultantu) pārbauzu rezultāti

Neatkarīgais audits, kas vērtēja Citadele bankas darbības atbilstību ASV standartiem NILLTFN jomā, tika veikts 2016. gada aprīlī. Audita slēdziena konstatējuma daļā norādīts, ka Bankā ir labi organizēta NILLTFN struktūrvienība un stratēģiskās NILLTFN politikas un procedūras, kā arī atzīmēts, ka Banka veic virkni būtiskāko kontroles elementu, ieskaitot visaptverošu NILLTFF riska novērtējumu un kvalitātes kontroles funkciju, ir konstatētas vairākas nepilnības Bankas iekšējos NILLTFN regulējošajos procesos un normatīvajos dokumentos. Kopumā auditoru ieskatā Bankas NILLTFN iekšējā kontroles sistēma ir novērtēta kā “vidēji atbilstoša”, audita slēdzienā ir norādītas 15 rekomendācijas un 36 ieteikumi. Pamatojoties uz saņemtajiem ieteikumiem Banka izstrādāja konstatēto nepilnību novēršanas plānu.

Neatkarīgo pārbauzu rekomendāciju ieviešanas līmenis

Neatkarīgā ārējā audita rekomendāciju un ieteikumu ieviešanas plāns tika sadalīts četros galvenajos ieviešanas laika posmos. Rekomendāciju un ieteikumu ieviešanas līmenis ir ļoti augsts, uz 2017. gada 1. pusgada beigām tikai viens no ieteikumu un ieviešanas plāna termiņiem bija kavēts, tai pat laikā neskatoties uz termiņa kavējumu attiecīgā ieteikuma ieviešana bija sākta saskaņā ar plānu un ir izpildīta pēc būtības. Kopējais plāna izpildes apjoms patlaban ir aptuveni 95%.

Turpmākie soļi darbības uzlabošanas plānu ieviešanā

Citadele banka katru gadu nosaka plānu NILLTFN jomas procesu pilnveidošanai, kurš regulāri tiek papildināts atbilstoši izmaiņām saistošos normatīvajos aktos, iekšējā un ārējā audita ieteikumiem, kā arī Bankas NILLTFF un Sankciju riska pašnovērtējumam.

Iekšējā audita iespējas veikt neatkarīgas pārbaudes NILLTFF novēršanas jomā

Iekšējam auditam ir nodrošināti nepieciešamie resursi, lai veiktu neatkarīgas pārbaudes NILLTFN jomā, tai skaitā nodrošināta iespēja iekšējā audita darbiniekiem celt to kompetenču līmeni NILLTFN jomā.

Citas ārējās neatkarīgās pārbaudes (auditi), to rezultāti

Citadele bankā 2017. gada 1. pusgadā NILLTFN jomā (t.sk. Sankciju atbilstībā) citas ārējās pārbaudes (vai auditi) nav notikušas.

Citadele banka atkārtotu NILLTFN jomas pārbaudi plāno uzsākt 2017. gada beigās, piesaistot kompāniju, kas veica iepriekšējo pārbaudi, vai arī izvēloties kādu no “lielā četrinieka” auditorkompānijām.

AUTOMATIZĒTAS (IT) SISTĒMAS UN RĪKI

Īss apraksts par IT sistēmām, izmaiņām (atjauninājumiem) 2016. gadā un 2017. gada 1. pusgadā, ja tādas ir veiktas

2016. gadā un 2017. gada 1. pusgadā būtiskas izmaiņas vai atjauninājumi IT sistēmās nav veikti. Banka ir pilnveidojusi un automatizējusi vairākus NILLTFN procesus, izmantojot esošās sistēmas, piemēram, klientu individuālā NILLTF riska novērtēšanas mehānismu.

2016. gada novembrī Citadele banka pieaicināja neatkarīgus ekspertus NILLTFN IT sistēmas parametru efektivitātes, precizitātes un atbilstības novērtēšanai.

Banku pamatoperāciju programmnodrošinājums: nosaukums/piegādātājs

Bankas Citadele centrālās bankas sistēmas nosaukums "T24", piegādātājs - TEMENOS.

NILLTF novēršanas darījumu uzraudzības sistēma: nosaukums/piegādātājs

Bankas Citadele klientu darījumu uzraudzības sistēmas nosaukums "FCRM", piegādātājs - FISERV.

Finanšu sankciju monitoringa sistēma: nosaukums/ piegādātājs / tiešsaiste 24/7 vai T+1/2/3

Bankas Citadele klientu darījumu tiešsaistes nodrošinājums sankciju atbilstības nodrošināšanai izmanto sistēmu "Compliance link", piegādātājs Reed Business Information (Accuity). Darījumu uzraudzība tiešsaistē 24/7.

Papildus klientu datu bāzes pārbaudei T+1 režīmā tiek izmantota sistēma "FCRM", piegādātājs FISERV, izmantojot datu bāzi "World Compliance".

Citi IT rīki un risinājumi

"Spark" datu bāze-reģistrs, piegādātājs - Interfax, "Lursoft" datu bāze, kā arī virkne LR valsts iestāžu publiskie reģistri, piemēram, Zemesgrāmata, VID datu bāzes u.c.

Novērstie trūkumi, efektivitātes uzlabojumi, īpaši starptautisko finanšu sankciju vadībā

2016. gadā ieviests sankcionēto personu sarakstu (OFAC, EU, ANO) automatizētas atjaunošanas mehānisms, kas nodrošina sankciju sarakstu saturs pārbaudi un to izmaiņu gadījumā veic sankciju sarakstu iekšējās datu bāzes tūlītēju atjaunošanu, 24/7/365 režīmā.

Veiktas izmaiņas Latvijas iekšzemes SEPA maksājumu EUR valūta tiešsaistes pārbaudei OFAC sarakstos.

KLIENTU UN BIZNESA VIRZIENU RISKU MAZINĀŠANA

Biznesa virzieni, no kuriem banka ir atteikusies

Kā minēts iepriekš, Banka kopš dibināšanas brīža nav attīstījusi augsta riska biznesa virzienus, savukārt, attiecībā uz esošajiem, ir pastiprinājusi kontroles mehānismus.

Paaugstināta riska klientu samazinājums (tabula, grafiks %, salīdzinājums 2015., 2016. gadā un 2017. gada 1. pusgadā)

Atbilstoši FKTK noteikumiem par klientu padziļinātu izpēti maksājumu elektroniskās naudas iestādēm, Bankā ir mainīti NILLTFN riska vērtēšanas algoritmi. Kopumā paaugstināta riska klientu skaits norādītajā periodā ir būtiski mazinājies.

PEP klientu skaita izmaiņas

PEP klientu skaita pieaugums saistīts ar izmaiņām nacionālajā likumdošanā. Attiecība uz sadarbību ar ārvalstu PEP Citadele banka ietur ļoti rezervētu nostāju un ar piesardzību uzsāk sadarbību ar jauniem klientiem kas atbilst ārvalstu PEP statusam (tai skaitā to ģimenes locekļiem un ar PEP cieši saistītām personām).

Ievērojot izmaiņas likumdošanā PEP klientu skaits 2017. gada 1. pusgadā pieauga līdz 1367 klientiem, salīdzinot ar 2016. gada beigām – 741, 2015. gada beigās - 264. (Klientu skaitā iekļautas arī juridiskas personas, ja to PLG vai kontrolējošā persona atbilst PEP statusam).

Mērķa tirgi

Bankas Citadele mērķa tirgi ir Baltijas valstis: Latvija, Lietuva un Igaunija, privātpersonu un mazo un vidējo uzņēmumu sektoros.